

**สรุปผลการจัดสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคณาจารย์ไทยสู่การปฏิบัติ
วันพฤหัสบดีที่ 24 มิถุนายน 2553
ณ ห้องจตุรทิศ ชั้น 3 โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ**

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการจัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานคณาจารย์ไทยสู่การปฏิบัติ” ในวันที่ 24 มิถุนายน 2553 ณ ห้องจตุรทิศ ชั้น 3 โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ สรุปผลการจัดสัมมนาทางวิชาการได้ดังนี้

เริ่มลงทะเบียนเวลาประมาณ 08.30 – 09.00 น. มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ประมาณ 176 คน ประกอบด้วยรองอธิการบดี คณบดี ประธานสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาคณาจารย์ไทย และนิสิตนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ

การสัมมนาครั้งนี้ได้รับเกียรติจากรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (รองศาสตราจารย์ กำจร ตติยกวี) ให้เกียรติเป็นประธานกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้ จากนั้น เป็นการบรรยายพิเศษ เรื่อง พัฒนาการของเกณฑ์มาตรฐานคณาจารย์ไทยและเกณฑ์การประเมินเครื่องดนตรีไทย โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ วราวุธ สุมาวงศ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานคณาจารย์ไทย

ความเป็นมา

ทบวงมหาวิทยาลัยประกาศแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 5 ให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ส่งเสริมอนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นนโยบายของประเทศ และในวันที่ 20 – 22 ตุลาคม 2530 ได้มีการจัดสัมมนาและประชุมวิชาการคณาจารย์ไทย ซึ่งศาสตราจารย์นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล เป็นผู้ริเริ่มให้จัดการสัมมนานี้ ณ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา มีผู้เข้าร่วมประชุม 204 คน จาก 53 สถาบัน/หน่วยงาน โดยมีประเด็นการอภิปราย คือ

- 1) บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา
- 2) การพัฒนา และวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี
- 3) การนำดนตรีไปพัฒนาบุคลิกภาพและเจตคติของคนไทย
- 4) การขาดแคลน การเพิ่มจำนวน การดำรงผู้เป็นเอกทางดนตรีไทย

จากนั้น เกิดการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษา โดย มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นแกนประชุมวางแผน 3 ครั้ง ที่ประชุมเห็นชอบให้นำผลการประชุมเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย โดยนพ.วราวุธ สุมาวงศ์ และ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล นำเสนอปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอาน) ในวันที่ 1 กันยายน 2531 และได้รับความเห็นชอบ โดยทบวง ฯ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการวางแผน และนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน และให้มีคณะทำงาน โดยมีอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร เป็นที่ปรึกษา และเห็นควรดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- * 1. การวิจัย การผลิตตำรา เพื่อเสริมฐานการศึกษาทางดนตรีไทย
- * 2. จัดและพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทยทุกระดับถึงปริญญาเอก และควรกำหนดให้อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลน
- 3. ผลิตบุคลากรที่มีความเป็นเอกทางดนตรีไทย
- 4. สนับสนุนให้มีโอกาสแสดงฝีมือ
- * 5. รับรองสถานภาพให้สามารถรับราชการอย่างเหมาะสม
- * 6. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย และควบคุมมาตรฐาน
- 7. เพิ่มตลาดแรงงาน
- 8. ส่งเสริมในการพัฒนากิจกรรมและความมั่นคงของชาติ

โดยเน้นในข้อ 1, 2, 5 และ 6 ทั้งนี้ คณะทำงานเสนอโครงการส่งเสริมดนตรีไทยต่อทบวง ฯ

ทบวง ฯ เสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี ครม. อนุมัติหลักการวันที่ 10 ตุลาคม 2532 แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการดนตรีไทยเพื่อดำเนินงานและติดตามผล โดยมี ร.ม.ต.ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2533 ทบวงมหาวิทยาลัย แต่งตั้งคณะกรรมการ 3 ชุด

ชุดที่ 1 นโยบายการพัฒนาวิชาการดนตรีไทย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน

ชุดที่ 2 วางแผนจัดสัมมนาทางดนตรีไทย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน

ชุดที่ 3 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย นายวรารุณ สุขาวงศ์ เป็นประธาน

ปลัดวิจิตร สนใจและสนับสนุน การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาดนตรีไทย ให้จัดสัมมนาการพัฒนาวิชาการดนตรีไทย ครั้งที่ 1 รวบรวมบรรดาครูอาจารย์ดนตรีไทยร่วมระดมความคิดเห็นการสร้างเกณฑ์

ทบวง ฯ แต่งตั้งอนุกรรมการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

ด้านปีพาทย์ พ.ศ. 2534 นำเสนอการสัมมนาครั้งที่ 2 วันที่ 2 – 3 กันยายน 2534

ด้านเครื่องสายไทย พ.ศ. 2534

ด้านการขับร้องเพลงไทย พ.ศ. 2534 นำเสนอการสัมมนาครั้งที่ 3 วันที่ 20 – 21 มกราคม 2535

แล้วนำผลการสัมมนาพัฒนาเกณฑ์

ทบวงนำเสนอเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทยให้ครม. พิจารณา ซึ่งเห็นชอบกับเกณฑ์ในการประชุมครม. วันที่ 17 สิงหาคม 2536 ครม. มีมติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยใช้เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตร และการเรียนการสอนและให้หน่วยงานบริหารงานบุคคลนำเกณฑ์ ฯ ไปใช้พิจารณาบรรจุแต่งตั้งผู้มีความสามารถตามเกณฑ์เข้ารับราชการตำแหน่งครูหรืออาจารย์ดนตรีไทยแนวคิดในการจัดทำเกณฑ์ ฯ

อนุกรรมการ ฯ ได้ร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเกณฑ์ต้องสอดคล้องกันกับวิทยาศาสตร์การศึกษา โดย

1. องค์ประกอบของคณะอนุกรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านดนตรีไทย)
2. ความเป็นศาสตร์และปรัชญาของดนตรีไทย
3. ความเป็นวิชาชีพของดนตรีไทย
4. แนวทางการกำหนดเกณฑ์ในแต่ละระดับการศึกษา

- ระดับอนุบาล
- ระดับประถมศึกษา 3 ชั้น
- ระดับมัธยมศึกษา 3 ชั้น
- ระดับอุดมศึกษา 5 ชั้น ปริญญาตรี โท เอก

5. เกณฑ์ในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา

6. ความเป็นสากลของดนตรีไทย

การผลิตบัณฑิตด้านดนตรีไทย

- ด้านปฏิบัติ
- ด้านดนตรีศึกษา
- ด้านดนตรีวิทยา (musicology) และในอนาคต ด้านการบริหารธุรกิจด้านดนตรีไทย

ในการพิจารณาจัดทำร่างเกณฑ์ชั้นที่ 9 ซึ่งเทียบระดับปริญญาตรี ได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำให้สอดคล้องกับความสามารถบรรเลงเพลง ดังนี้

1. การบรรเลงงานพิธีกรรม และประเพณีได้
2. บรรเลงและขับกล่อมเพื่อการบันเทิงได้
3. บรรเลงประกอบการแสดงเบื้องต้น เป็นชุด เป็นตอนได้
4. มีความรู้ด้านทฤษฎีในรายละเอียดของเพลงตามเกณฑ์ในชั้นต่างๆ ได้

ด้วยเหตุนี้ คณะอนุกรรมการจึงสรรหาเพลงและกำหนดไว้ แต่ทั้งนี้สถาบันต่างๆ อาจกำหนดเพลงอื่นเข้ามาเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของหลักสูตรที่สถาบันนั้นๆ กำหนด เนื่องจากเกณฑ์ที่กำหนดนั้นเป็นเกณฑ์ฯ ขั้นต่ำ หลังประกาศใช้ 6 ปี ในพ.ศ.2545 ทบวงฯ เห็นสมควรทบทวน ตรวจสอบ และปรับปรุง และขอให้กรมศิลปากรในฐานะที่เป็นองค์กรหลักในการจัดระเบียบทางวิชาการและวิชาชีพดนตรีไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ดำเนินการและได้ปรับเปลี่ยนชื่อหนังสือเป็น “ เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ”

การจัดพิมพ์หนังสือ

ครั้งที่ 1 เกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย พศ. 2537 เนื่องในพิธีรณรงค์ ศิลปวัฒนธรรมไทย

ครั้งที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานสาขาและวิชาชีพดนตรีไทย พศ. 2538 เนื่องในวาระมงคลสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

ครั้งที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พศ. 2544 ฉบับปรับปรุงโดยกรมศิลปากร เนื่องในวาระมงคลสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา

ขณะนี้คณะอนุกรรมการติดตามและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่อการพิมพ์ครั้งที่ 4 โดยพิจารณารายละเอียดกลวิธี และปรับถ้อยคำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อการนำไปเป็นต้นฉบับ การแปลภาษาอังกฤษตามแนวคิดการจัดทำเกณฑ์ข้อที่ 6 ด้านความเป็นสากลของดนตรีไทย เพื่อชาวต่างประเทศได้ศึกษาศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยได้ดีขึ้น รวมระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่การรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษา นับจาก พ.ศ. 2530 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 23 ปี แต่การจัดทำเกณฑ์ยังไม่สิ้นสุด ในอนาคตก็จะได้มีการทบทวน ปรับปรุง

เพิ่มเติม แก้ไข ให้เหมาะสมและครบถ้วนมากขึ้น ต่อไปเป็นระยะ ๆ และหากมีการดำเนินการต่อไปหวังว่า อาจารย์
คนไทยรุ่นใหม่ที่จะมารับช่วงงาน จะได้มีความเข้าใจและดำเนินการต่อไปได้สอดคล้องกัน

-4-

◇ **สรุปการอภิปรายเรื่อง การเชื่อมโยงคนไทยจากการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่อุดมศึกษา**
ประกอบด้วยผู้อภิปราย ดังนี้

1. นายสวิต ทับทิมศรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสืบ บุญเกิด
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เดชน์ คงอิม
5. นายลำยอง ไสวัตร

ดำเนินการอภิปราย โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาวรัตน์ ชาญเลขหา

โดยมีหัวข้อประเด็นในการอภิปราย คือ

- 1) การใช้เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานคนไทยในสถานศึกษา
- 2) ประสบการณ์ในการส่งผลิตทางดนตรีไทยเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษา
- 3) ทักษะที่มีต่อการนำเกณฑ์มาตรฐานคนไทยไปใช้

อาจารย์สวิต ทับทิมศรี (โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย)

ในอดีตได้ทำหน้าที่เป็นครูสอนดนตรีไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา และเคยทำ
หน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ได้จัดแผนการเรียนการสอนในวิชาศิลปกรรมที่
จะมุ่งเกณฑ์เพื่อนำไปสู่วิชาชีพ เมื่อ ปี พ.ศ.2528 โดยในปี พ.ศ. 2529 ได้จัดทำแผนการเรียนโดยเริ่มใช้ที่โรงเรียนสตรี
ศรีสุริโยทัย ซึ่งเลียนแบบมาจากหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ คือ เรียนดนตรี 15 ชั่วโมง/สัปดาห์ ต่อมาลดเหลือ 13
ชั่วโมง/สัปดาห์ (วิชาเอกโดยตรง) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 แผนได้ยุบไปเนื่องจากบุคคลากรลดน้อยลง

สพฐ. มีกฎเกี่ยวกับหลักสูตรอยู่ คือ วิชาแกน 8 วิชาที่ทุกคนต้องเรียน ในวิชาดนตรีและศิลปะตอน
แรกระบุ 2 ชั่วโมง แต่ในปัจจุบันให้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง และรายวิชาเสริมอีก 1 ชั่วโมงคือ ชั่วโมงกิจกรรม และอีกส่วน
หนึ่งจะพบว่า ครูทางดนตรีโดยตรงมีน้อยเนื่องจากขาดการบรรจุครูทางดนตรีไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งครูใน
ปัจจุบันจะใช้ตำราที่วางขายทั่วไปมาใช้ในการสอน และโรงเรียนในสังกัด สพฐ. มีข้อจำกัด คือ

- 1) ข้อจำกัดทางบุคลากร โดยต้องมีการบรรจุอัตราครูใน 5 กลุ่มวิชาเอกก่อน (วิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคม)
- 2) ผลการประเมินครูคนไทยต่อการเรียนการสอนไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากครูคนไทยจะถูก
ประเมินในด้านอื่นที่ไม่ใช่วิชาเอกหรือสาขาวิชาของตนเรียนมา อาทิ นาฏศิลป์ ขับร้องไทย ขับร้องสากล ดนตรีสากล
- 3) จุดมุ่งหมายของการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นเรื่องภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- 4) นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนในระดับอุดมศึกษามาจากการประกวด
การนำนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาทางด้านวิชาเอกดนตรี เป็นสิ่งที่ทำได้
ลำบากเพราะในปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาคือ สมารถเล่นและตีดีเกมส์

ทั้งนี้ ควรจัดแผนการเรียนการสอนหรือวิชา โดยบังคับวิชา Music Appreciation ให้บังคับไว้ทุกมหาวิทยาลัย เพื่อให้ระดับมัธยมได้เล็งเห็นว่า จะต้องนำไปบรรจุไว้ในแผนการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้สอบเข้ามาวิทยาลัยได้

-5-

อาจารย์ลายอง ไสวัตร (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์)

การเชื่อมโยงดนตรีไทยจากการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่อุดมศึกษา : วิทยาลัยนาฏศิลป์

1. การใช้เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในสถานศึกษา

1.1 ใช้แนวทางการบรรจุเนื้อหาสาระและบทเพลงตามแนวทางในหลักสูตรเดิมของวิทยาลัยนาฏศิลป์

1.2 ปรับปรุงเนื้อหาสาระเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 แต่ยังคงความเป็นสายวิชาชีพเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ในการจัดเนื้อหาสาระและบทเพลงในหลักสูตร

1.4 เนื้อหาสาระ(เพลง)เดิมในหลักสูตรที่ผู้ทรงคุณได้บรรจุไว้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดนตรีไทยประมาณ 50% ขึ้นไป

(ตัวอย่าง) ตารางแสดงตัวอย่างความสอดคล้องระหว่างบทเพลง

ในหลักสูตรระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ ๓ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (สาขาวิชาปี่พาทย์)

และบทเพลงในเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย (สาขาปี่พาทย์)

เนื้อหาสาระ: บทเพลง ในหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับชั้น ปวช.๓	ความสอดคล้อง	บทเพลงในเกณฑ์มาตรฐาน สาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย ชั้นที่ ๘
เพลงใหม่โรงเจริญศรีอยุธยา เพลงเรื่องพระรามเดินดง <u>เพลงเรื่องสร้อยสน</u> เพลงโสมส่องแสงเถา <u>เพลงแขกลพบุรีสามชั้น</u> เพลงแขกมอญสามชั้น <u>เพลงเขมรโพธิ์สัตว์เถา</u> เพลงเทพบรรทมสามชั้น เพลงลาวเสียงเทียนเถา เพลงแขกโอดสามชั้น เพลงทยอยเขมร ๓ ชั้น เพลงภิรมย์สุรางค์สามชั้น เพลงเทพนิมิตสามชั้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ● ● 	เพลงเรื่องสร้อยสน เพลงโสมส่องแสงเถา เพลงแขกลพบุรีสามชั้น เพลงแขกมอญสามชั้น เพลงเขมรโพธิ์สัตว์สามชั้น เพลงเรื่องสร้อยสน เพลงโสมส่องแสงเถา เพลงแขกลพบุรีสามชั้น เพลงเขมรโพธิ์สัตว์สามชั้น

เพลงดับนาคาบาค เพลงสุรินทราหูเถา เป็นต้น	●	เพลงแขกมอญสามชั้น เพลงสุรินทราหูสามชั้น
--	---	--

-6-

2. ประสบการณ์ในการส่งผลผลิตเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ผู้เรียนมีศักยภาพค่อนข้างน่าพอใจ มีทั้งผู้เรียนที่มีศักยภาพสูงและศักยภาพปานกลางคละกันไป แต่สามารถไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสายวิชาชีพดนตรีไทยได้ในหลายสถาบัน เช่น สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น

3. ทรรศนะที่มีต่อการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้

3.1 เกณฑ์มาตรฐานที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นเพียงเกณฑ์ขั้นต่ำ ซึ่งควรนำไปใช้ในการสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพดนตรีไทยที่มั่นคงในขั้นพื้นฐาน และหากสถาบันใดมีปรัชญาและวิสัยทัศน์ใดๆ ที่แตกต่างกันออกไปย่อมสามารถนำไปพัฒนาเพิ่มจากเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำนี้ได้ซึ่งจะเป็นการสร้างมาตรฐานวิชาชีพ ให้มีความเท่าเทียมและแข็งแกร่งได้

3.2 ในส่วนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ หากจะมีการนำแนวทางของเกณฑ์มาตรฐานฯ มาใช้ในการกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรนั้น ควรใช้วิธีการผสมผสาน กล่าวคือ การใช้เนื้อหาสาระของหลักสูตรเดิมของวิทยาลัยเป็นหลักและปรับปรุงพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานฯซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างผลผลิตทางวิชาชีพ (ผู้เรียน) ให้มีศักยภาพที่เท่าเทียมกันในการไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

1. การใช้เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการเปิดศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย ซึ่งเป็นระยะเวลาที่คาบเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ในระยะแรกมหาวิทยาลัยใช้เกณฑ์ความเป็นวิชาชีพดนตรีไทย คือการใช้คนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากการบรรเลงดนตรีไทยในงานต่างๆ ประชาชนจะเป็นผู้ประเมินที่จะเลือกนักดนตรีให้บรรเลงเพลง ซึ่งส่งผลให้นักดนตรีจะต้องขวนขวายพัฒนาความสามารถในการบรรเลง และหลังจากที่ได้มีการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาใช้ มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดกรอบไว้ 2 กรอบคือ กรอบแรก อิงเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ของทบวงมหาวิทยาลัย โดยนำรายชื่อเพลงประมาณ 80% และอีก 20% คือในส่วนที่ไม่ได้ปรากฏในเกณฑ์ฯ ซึ่งจากการประเมินทักษะด้านดนตรีไทยโดยใช้เกณฑ์ฯ พบว่า มีผู้สอบผ่านน้อยมาก และคุณภาพนักศึกษาที่เข้าทางมหาวิทยาลัยก็ได้มีการจัดค่ายพัฒนาทักษะโดยใช้เกณฑ์ฯ ร่วมด้วยตลอด และในการจัดประกวดดนตรีไทยก็ได้ชิงเกณฑ์ในระดับมัธยมศึกษา

2. ประสบการณ์ในการส่งผลผลิตทางดนตรีไทยเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษา

-

3. ทรรศนะที่มีต่อการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้

3.1 ควรนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นกรอบเล็กอยู่ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิซึ่งเป็นกรอบใหญ่ต่อไป

3.2 ดนตรีไทยต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เดชน์ คงอิม (มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยดุริยางคศิลป์)

1. การใช้เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในสถานศึกษา

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ได้เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในการเตรียมเพลงเข้าสอบก็มีการนำเกณฑ์ในระดับ 4-6 มาใช้ และรายวิชารวมวงเล็ก รวมวงใหญ่ ปัญหาของนักเรียนในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ คือ จะมีการเรียนเพลงมากและเก็บเพลงไว้ในระบบไอที โดยส่วนใหญ่จะไม่มีเก็บไว้ที่ตัวทำให้ในการเรียนบางครั้งก็ไม่มี และในปัจจุบันนักเรียนเริ่มมีความสนใจเพลงเดี่ยวนมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกินขึ้นตามกลวิธีที่กำหนด

2. ประสบการณ์ในการส่งผลผลิตทางดนตรีไทยเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษา

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มีระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งก็ไม่ได้เพลงตามเกณฑ์ฯ ทั้งหมด และในปัจจุบันไม่ค่อยได้มีการนำเพลงดนตรีไทยไปใช้

3. ทักษะที่มีต่อการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้

1. ควรให้มีการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้กันอย่างทั่วถึง
2. ควรมีการนำกลวิธีใช้ในการสอนร่วมกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสืบ บุญเกิด (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา)

ด้านดนตรีไทยปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความสามารถด้านดนตรีเป็นพื้นฐานอยู่แล้วและเมื่อมาเรียนก็พบว่า ความสามารถของผู้ที่เปิดสอนดนตรีและผู้เรียนไม่เท่าเทียมกัน จึงทำให้เกิดความแปลกแยก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต่อยอดมายังระดับอุดมศึกษาพบว่า ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าหลักสูตรมีอาจารย์ผู้สอนเพียงท่านเดียวซึ่งถนัดด้านไหนก็จะสอนด้านนั้น และจากความสนใจทางดนตรีของอาจารย์ผู้สอน อย่างเช่น อาจารย์ทางพลศึกษาซึ่งมีความสนใจทางดนตรีก็เปิดชมรมดนตรีขึ้น ทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีนั้นไม่ถูกต้องเท่าที่ควร ดังนั้น จึงเห็นว่า ระดับประถม-มัธยม ควรเป็นระดับเตรียมความพร้อมของผู้เรียนมากกว่า ในระดับปริญญาตรีควรได้เพลงเกือบหมด ระดับปริญญาโทก็เพิ่มในเพลงในส่วนที่ขาด อย่างเช่น เพลงประกอบพิธีกรรมชั้นสูง (เพลงองค์พระ) และเริ่มวิเคราะห์เป็น ระดับปริญญาเอก ควรมีการสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยยึดหลักเก่าที่เรียนมา

ข้อคำถาม/ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ มีดังนี้

1. ต้องเน้นให้นักศึกษาหันมาศึกษาค้นคว้าเพลงและพัฒนาทักษะ
2. ร่วมกันผลักดันให้มหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญที่จะรับนักศึกษาเข้ามาเป็นโควต้าพิเศษ

◇ **เรื่อง สภาพปัญหาการใช้ความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา**
ประกอบด้วยผู้อภิปราย ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
2. นายศรัทธา จันมณีโชติ

3. นายสมบุญ บุญวงศ์
4. นายยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย เอื้อจิตเมศ

ดำเนินการอภิปรายโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิโรจน์ เวชชะ

-8-

โดยมีหัวข้อประเด็นในการอภิปราย คือ

1. การนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาใช้ในหลักสูตร
2. ความพึงพอใจในผลผลิต
3. ทักษะที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้นำเกณฑ์มาตรฐานฯไปใช้ในการจัดหลักสูตร แต่อาจจะใช้ได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากมีประเภทเครื่องดนตรีทางภูมิภาคอีสานที่เป็นลักษณะเฉพาะด้วย มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้นำเกณฑ์มาตรฐานฯไปใช้ ดังนี้

1. ได้นำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในสถาบันการศึกษา และจัดการการเรียนการสอนดนตรีไทยในลักษณะวิชาเอกของดนตรีไทย
2. มีการนำไปใช้ 3 เกณฑ์ ดังนี้ เกณฑ์ด้านปี่พาทย์ เกณฑ์ด้านเครื่องสายไทย และเกณฑ์ด้านการขับร้องเพลงไทย
3. วัตถุประสงค์ ดังนี้
  - 3.1 เพื่อผลิตบัณฑิตด้านการการปฏิบัติ (Performance)
  - 3.2 เพื่อผลิตบัณฑิตด้านการสอน ด้านดนตรีศึกษา (Music Education)
  - 3.3 เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถทางดนตรีไทย ด้านดนตรีวิทยา (Musicology)
4. ชั้นของเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย 12 ชั้น กำหนดให้มีการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยดังนี้

ชั้นเตรียม - อนุบาล

ชั้นที่ 1, 2, 3 - เทียบเท่าระดับประถมศึกษา

(ในชั้นเตรียม และชั้นที่ 1, 2, 3 มีการเปิดโรงเรียนสอนดนตรีสำหรับเด็กเล็ก โดยใช้วิธีเปิดคู่มือเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย แต่ทำได้ค่อนข้างยาก ซึ่งต้องรู้จักการประยุกต์ใช้ โดยดูจากพื้นฐานของนักเรียน)

ชั้นที่ 4, 5, 6 - เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษา (เปิดหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรีในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเตรียมนักเรียนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา)

ชั้นที่ 7, 8 - เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ชั้นอนุปริญญา

ชั้นที่ 9 - เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ชั้นปริญญาตรี

(ในชั้นที่ 7, 8 และชั้นที่ 9 ลักษณะการเปิดสอนเป็นวิชาเอกดนตรีไทย)

ซึ่งจะใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นหลัก)

ขั้นที่ 10 - เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ชั้นปริญญาโท (สำหรับผู้มีความชำนาญ
เปิดสอนระดับปริญญาโทมี 7 สาขา)

ขั้นที่ 11 - เทียบเท่าระดับอุดมศึกษา ชั้นปริญญาเอก (สำหรับผู้มีความเชี่ยวชาญ
เปิดสอนระดับปริญญาเอกมี 3 สาขา)

-9-

5. การนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาใช้ ได้รับประโยชน์ตามความคาดหวังของการจัดทำเกณฑ์ดังนี้

5.1 ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการดนตรีไทย

- 1) ยกกระดับมาตรฐานวิชาการ/วิชาชีพดนตรีไทย
- 2) พัฒนาหลักสูตร
- 3) กำหนดกรรมการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
- 4) จำแนกความรู้ของบัณฑิตได้
- 5) นำไปตรวจสอบระดับ ความสามารถของบัณฑิตได้
- 6) ได้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านดนตรีไทย
- 7) ทำนุบำรุง อนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนา ดนตรีไทยต่อไปได้

5.2 ประโยชน์ต่อการอุดมศึกษา

- 1) ผลิตปริญญาบัณฑิต
- 2) ผลิตบัณฑิตศึกษา
- 3) เทียบคุณวุฒิสืบดนตรีไทย

5.3 ความสัมพันธ์ของเกณฑ์แต่ละขั้นกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- ให้มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ในแต่ละระดับขั้นทั้งในทางทฤษฎีและการบรรเลงและขับร้อง
บทเพลงที่กำหนดไว้ในเกณฑ์

6. ประเด็นปัญหา โดยสรุปได้ดังนี้

6.1. ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญโดยตรง เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ เนื่องจาก
บางเพลงที่กำหนดไว้หากครูไม่ได้ห่อหุ้มหรือมีประสบการณ์ตรงและสำเร็จตามหลักสูตรโดยตรงจะไม่สามารถสอน
ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีครูสอนดนตรีไทยทั้งหมด 7 คน จึงเป็นไปไม่ได้ที่ครูจะ
สามารถสอนได้ครบถ้วนทุกด้าน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เห็นความหลากหลายทางดนตรี

6.2 พื้นฐานผู้เรียนแตกต่างกันมาก ระหว่างผู้เรียนที่มาจากสถาบันการศึกษาที่ผ่านระบบโดยตรง
และผู้เรียนจากสถาบันที่ไม่ได้สอนดนตรีไทย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือก เพื่อวัดแนวทางดนตรีของผู้เรียนก่อน
เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย

6.3 ต้องมีระบบการจัดการเรียนการสอน และการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพ

6.4 ผลสัมฤทธิ์ของนิสิตที่สำเร็จการศึกษา ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของการใช้เกณฑ์ และ
องค์ประกอบอื่นๆ ด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 เนื่องจากแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีดนตรีที่แตกต่างกัน จึงควรมีการแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 2
ส่วน คือ เกณฑ์ดนตรีภาคบังคับ และเกณฑ์ดนตรีพื้นบ้าน/ดนตรีภูมิภาค

7.2 ภาครัฐควรให้ความสำคัญต่อด้านดนตรี โดยมีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับดนตรีที่ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น ประเทศเวียดนาม ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

7.3 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรจัดประชุมสัมมนาวิชาการ (workshop) เพื่อเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ซึ่งจะช่วยให้การใช้เกณฑ์บรรลุเป้าหมายได้

7.4 ควรมีอัตรารองรับผู้เรียนที่จบทางด้านดนตรี เพื่อมิให้เป็นการสูญเปล่าทางการศึกษา

-10-

ผล.วันชัย เอื้อจิตรเมศ (มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา)

1. องค์ประกอบของการใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย มีดังนี้

- 1.1 นโยบาย
- 1.2 หลักสูตร
- 1.3 ผู้เรียน
- 1.4 ผู้สอน
- 1.5 กระบวนการเรียนการสอน
- 1.6 สังคม

2. ปัญหาที่พบ มีดังนี้

2.1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับเกณฑ์มาตรฐานฯ มีลักษณะคละปนกัน ไม่ได้เรียงลำดับตามเกณฑ์

2.2 ปัญหาด้านผู้เรียน

- 1) ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน เช่น ว่าง่วงปี่พาทย์และเครื่องสาย
- 2) ลักษณะความแตกต่างพื้นฐานทางดนตรี ว่าง่วงผู้เรียนที่เป็นเด็กบ้านเครื่อง และผู้เรียนที่จบจากระบบโรงเรียน
- 3) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ครอบครัวของผู้เรียนบางคนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องขาดเรียน เพราะต้องทำงานพิเศษ ส่งผลให้ไม่มีเวลาซ้อม ผลการเรียนจึงไม่ดี บางกรณีผู้เรียนจำเป็นต้องออกจากโรงเรียนไปเลย
- 4) ทศนคติของผู้เรียน ผู้เรียนบางคนเรียนดนตรีอย่างจริงจัง แต่ผู้เรียนบางคนเรียนดนตรีเพราะคิดว่าสนุก ไม่เครียดเหมือนสาขาอื่น

2.3 ปัญหาด้านผู้สอน

- 1) ผู้สอนมีภาระงานด้านอื่นมาก ซึ่งทำให้ผู้สอนไม่มีการเตรียมการสอน ไม่เข้าสอนในชั้นเรียน และไม่มีเวลาให้ปรึกษาแก่ผู้เรียน
- 2) ผู้สอนรู้สึกท้อแท้กับการสอน เนื่องจากเหตุผลข้อ 2.2

2.4 ปัญหาด้านนโยบายของมหาวิทยาลัย

1) นโยบายคือ ทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษา ส่งผลให้ไม่มีสิทธิคัดกรองผู้เข้าศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานแตกต่างกัน

2) สาขาวิชาดนตรีเป็นสาขาเล็กๆ มีงบประมาณน้อย ส่งผลในด้านวัสดุ/ครุภัณฑ์ อัตราคู่มือ และกระบวนการเรียนการสอน

2.5 ปัจจัยอื่นๆ

- 1) คนในสังคมมีมุมมองที่แตกต่างกับคนภายในมหาวิทยาลัย
- 2) สิ่งล่อใจอื่นๆ เช่น ร้านเกมส์/ ติด FB, BB, Hi5 / ร้านเสริมสวย/เสริมหล่อ/แฟชั่น / สุรา / ยาเสพติด / ฯลฯ

-11-

3. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษา

สมบูรณ บุญวงศ์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรี เพื่อเปรียบเทียบเนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตร กับชั้นของเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ให้มีความสอดคล้องกัน แต่ในระดับปริญญาโท กำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงพัฒนา นอกจากนี้จะทำหลักสูตรของสถาบันให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานแล้ว สถาบันยังได้ให้ความสำคัญต่อการรักษาลักษณะเฉพาะไว้ด้วย เช่น สาระทางดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง/การประกอบพิธีกรรม เป็นต้น

1. ปัญหา

ปัญหาด้านดนตรีของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญอยู่ในสถาบันจำนวนมาก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ระยะแรก จึงสรุปปัญหาที่พบได้ดังนี้

1.1 เนื่องจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีสถาบันลูกข่ายอยู่ทั่วประเทศ ทำให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่อสถาบันลูกข่ายยังไม่ทั่วถึง

1.2 ขาดการควบคุมมาตรฐานของการใช้เกณฑ์ฯ เนื่องจากจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการไปตรวจสอบคุณภาพที่สถาบันลูกข่าย

1.3 ขาดการติดตามผลของการนักศึกษาที่ได้ใช้เกณฑ์ฯ ทั้งนักศึกษาที่อยู่ระหว่างการศึกษาและนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้ว

1.4 เนื้อเพลง/โน้ตเพลงยังจัดทำไม่ครบทุกชั้น โดยเฉพาะชั้นสูง ทำให้ขาดต้นแบบเนื้อหาองหลัก ดังนั้นควรเร่งจัดทำให้เรียบร้อย เพราะผู้เชี่ยวชาญยังมีจำนวนมาก

1.5 ควรมีการพัฒนาบุคลากรขึ้นมาทดแทนผู้เชี่ยวชาญเก่าๆอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนาคุณภาพด้านดนตรีนั้น นอกจากการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยแล้ว ยังต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอื่นๆ ดังนี้

- 2.1 ผู้สอน ต้องมีการควบคุมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
- 2.2 ต้องมีการคัดเลือกรับผู้เรียนที่มีมาตรฐาน

2.3 ต้องมีการควบคุมมาตรฐานของการใช้เกณฑ์ฯ โดยการนำไปใช้ การวางแผน การปรับปรุงและการพัฒนา

ศรัทธา จันมณีโชติ (มหาวิทยาลัยทักษิณ)

สำหรับภาคใต้มีการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีอย่างจริงจังเพียง 3 แห่งเท่านั้น คือ วิชาเอกดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่วนสถาบันอื่นๆ เป็นลักษณะของชมรม ดังนั้นจึงทำให้ในงานดนตรีไทยต่างๆ จะมีสถาบันในภาคใต้เข้าร่วมเพียง 3-4 แห่ง

-12-

สำหรับมหาวิทยาลัยทักษิณ มีการเปิดสอนสาขาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งความเกี่ยวข้องของเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่ถูกสร้างขึ้นดังกล่าวนี้ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. การสอนวิชาเอกดนตรีไทย สาขาดุริยางคศิลป์

1.1 เครื่องดนตรีประเภทขิม ตามชนบทแล้วไม่บรรจุเป็นเครื่องดนตรีหลัก แต่ปัจจุบันมีนักศึกษาที่สนใจเรียนต่อขิมจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาคือ นักศึกษาบางคนที่สมัครเข้าเรียนสาขาดนตรีไทย เพราะต้องการเรียนเครื่องดนตรีขิม แต่มีรายวิชาที่เปิดสอนเกี่ยวกับเครื่องดนตรีขิมเพียง 1 วิชาเท่านั้น ทำให้นักศึกษาต้องเปลี่ยนเรียนเครื่องดนตรีอื่น หรือบางคนต้องเปลี่ยนสาขาวิชาไปเลยก็มี ดังนั้นจึงอยากให้มีการพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับการบรรจุเครื่องดนตรีประเภทขิมด้วย

1.2 สกอ. ยังไม่ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเกี่ยวกับการรวมวงการปรับวง ซึ่งแต่ละสำนัก/สถาบันมีองค์ความรู้แตกต่างกัน จึงทำให้ไม่มีเกณฑ์กลางที่เป็นมาตรฐาน

1.3 ยังจัดทำเกณฑ์เกี่ยวกับดนตรีไทยไม่ครบถ้วน เช่น ขาดด้านฟิสิกส์เสียง ขาดด้านดนตรีบำบัด เป็นต้น

2. การสอนวิชาโท นักศึกษาที่เรียนจบในด้านดนตรีมักจะได้รับความคิดเห็นที่สูงจากหน่วยงาน เช่น นักศึกษาจะสามารถทำวงดนตรีของโรงเรียนเพื่อใช้แสดงในงานต่างๆ ได้ แต่ในความเป็นจริงนักศึกษาที่จบวิชาโทดนตรีไทย จะได้เรียนวิชาที่เกี่ยวกับดนตรีไทย เพียง 18 หน่วยเท่านั้น ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนั้นนักศึกษาอาจจะไม่สามารถจัดทำวงดนตรีทั้งวงได้ อีกทั้งในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่ สกอ. จัดทำขึ้นนี้ยังไม่มีกรกล่าวถึงรายละเอียดของการรวมวงด้วย

3. ชมรมดนตรีไทย มีการนำเกณฑ์ไปใช้น้อย เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งชมรมดนตรีไทย คือ เพื่อการผ่อนคลายจากการเรียน การพบปะสังสรรค์ แต่ในบางโอกาสที่มหาวิทยาลัยมีการส่งนักศึกษาในชมรมดนตรีไทยเข้าร่วมงานต่างๆ อาจมีการนำเกณฑ์ไปใช้ ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด ซึ่งมีวัตถุประสงค์

4. โครงการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีการจัดเวทีส่งเสริมดนตรีไทยของภาคใต้ทุกปี เป็นลักษณะการประกวดวงดนตรี แต่เนื่องจากในเกณฑ์ฯ ไม่มีการกล่าวถึงการรวมวง ดังนั้นในการจัดงานแต่ละครั้งจะใช้เกณฑ์ที่ถูกตั้งขึ้นจากสถาบันต่างๆ ดังนั้นทำให้ไม่มีเกณฑ์กลางที่เป็นมาตรฐานเหมือนกัน

5. โครงการบริการวิชาการ เป็นลักษณะการเปิดอบรมเกี่ยวกับดนตรีไทย กลุ่มเป้าหมายคือ ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ปัญหาคือ ครูอาวุโสบางท่านไม่มีคุณวุฒิทางด้านดนตรี ดังนั้น สกอ. ควรช่วยในเรื่องการรับรองคุณวุฒิของครู เพื่อช่วยในด้านสถานภาพ การเลื่อนขั้นหรือเลื่อนเงินเดือน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ผลักดันดนตรีไทยให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้เกิดมาตรฐานคุณภาพ
- 2) ควรจัดทำเกณฑ์ที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางดนตรี

ดร.ยุทธนา จัปพรณรัตน์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ดนตรีไทยเป็นอัตลักษณ์ของสังคมไทยที่เกิดจากลักษณะเฉพาะ 3 ประการ คือ ความเป็นชาติ สถาบัน และ ครู/บุคคล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดทำเกณฑ์มาตรฐานกลาง

-13-

1. ปัญหาทางด้านดนตรีไทย

- 1.1 ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลทางดนตรี ได้แก่ ขาดเครื่องมือวัด ขาดตัวชี้วัด และขาดผู้ประเมิน ซึ่งส่งผลให้ขาดมาตรฐานทางดนตรี
- 1.2 ปัญหาการเชื่อมโยงดนตรีจากการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา เนื่องจากระบบการศึกษาไทยมีลักษณะแบ่งแยกส่วนออกจากกัน จึงทำให้ขาดการประสานและร่วมมือกัน ส่งผลให้ดนตรีไม่มีความต่อเนื่อง
- 1.3 ปัญหาด้านหลักสูตรดนตรี มีลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ เป็นหลักสูตรแฝง
- 1.4 การประกันคุณภาพด้านดนตรีมีการประเมินหลายด้าน ทั้งการประเมินทางวิชาชีพ การประเมินของ สมศ. การประเมินของ TQF และการประเมินของ WCS (World Class Standard) ซึ่งมีการอิงกับเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์วิชาชีพอื่นมากเกินไป ศาสตร์ด้านดนตรีควรมีการจัดทำให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะ

- 2.1 เร่งให้ดนตรีไทยเป็นวาระของชาติ
- 2.2 ควรมีองค์กรทางด้านดนตรีโดยเฉพาะ เช่น สำนักมาตรฐาน เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่จัดทำเครื่องมือในการวัดมาตรฐานดนตรี การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับดนตรี การทำวิจัย
- 2.3 ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับดนตรีเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า

ผศ.วิโรจน์ เวชชะ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ได้กล่าวสรุปสถิติของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกี่ยวกับความสนใจสมัครเรียนด้านดนตรีไทย พบว่า

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สมัครสอบ (คน)			จำนวนผู้สมัครสอบตามประเภทเครื่องดนตรี (คน)	
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	ซอสามสาย	ปี่ใน
2551	25	30	55	2	2
2552	35	40	75	0	2
2553	43	47	90	1	2

จากตารางสรุปได้ว่า เด็กไทยเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะสนใจเรียนทางด้านดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้นกว่าเพศชาย และเครื่องดนตรีที่มีผู้สนใจสมัครเรียนน้อยจนน่าเป็นห่วงคือ ซอสามสาย และปี่ใน

ข้อคำถาม/ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ มีดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับดนตรีไทยให้มากขึ้น
2. อยากให้มีการมอบคุณวุฒิด้านดนตรีแก่ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส ถึงแม้จะไม่มีกรอบเทียบ
3. ควรจัดเสวนาเกี่ยวกับการผสมผสานหรือการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เพื่อรักษาให้ดนตรีไทยดำรงอยู่ต่อไป
4. ควรจัดสัมมนา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยสู่สากล
5. ควรจัดทำเนื้อทำนองเพลงหลัก (แผ่นซีดี) ให้เป็นปัจจุบันและทันสมัย
6. อยากให้มีการรวบรวมองค์ความรู้ของครูดนตรีไทยแต่ละด้าน

-14-

7. หลักสูตรดนตรีไทยที่มีอยู่อาจไม่เอื้อต่อระบบการศึกษาไทย จึงควรมีการเชื่อมโยงหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา
8. เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นเกณฑ์ที่ดี แต่ปัญหาคือ ผู้สอนหรือผู้เรียนมีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าว จึงควรจะมีการนำเกณฑ์ไปใช้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
9. สกอ.น่าจะสนับสนุนให้มีเวทีประกวดดนตรีไทย เพื่อให้มีการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ (สนับสนุนด้านงบประมาณด้วย)
10. เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมีลักษณะเป็นการประเมินผลเชิงปริมาณมากเกินไป ควรจะมีการประเมินผลด้านคุณภาพด้วย
11. การเรียงเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมีความซับซ้อน เพลงเดียวกันอยู่หลายชั้น จึงทำให้นำไปใช้ได้ยาก
12. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับดนตรีไทย นอกจากนั้น ทุกคนควรร่วมมือกันในการพัฒนาด้านดนตรี
13. อาจจะต้องมีการแบ่งเกณฑ์ระหว่างด้านศิลปกรรมศาสตร์และด้านครุศาสตร์ด้วย

◇ การชี้แจงเกี่ยวกับคำถามและข้อคิดเห็นของการสัมมนา โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ วราวุธ สุมาวงศ์

1. การจัดทำและพัฒนาเกณฑ์ เป็นการยกระดับมาตรฐานสาขาวิชา มิใช่ตามครรลองปัจจุบัน เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมีสองเล่ม ปัจจุบันมีอีกหนึ่งเล่ม คือ เกณฑ์การประเมินการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย
2. ระดับขั้นของเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย
ระดับ 9 คือ ปริญญาตรี
ระดับ 8 คือ อนุปริญญา
3. พื้นฐานการดนตรีสำหรับผู้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ พื้นฐานผู้เรียนแตกต่างกัน เดิมทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการแยกกัน จึงเริ่มศึกษาในพื้นฐานก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และเนื่องจากมีสถาบันดนตรีเอกชน และการศึกษาอนุระบบ สามารถผลิตนักเรียนที่สามารถเทียบเกณฑ์ขั้นต่าง ๆ ได้
4. เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยสามารถนำไปใช้ในด้านการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร การพัฒนาครูดนตรีไทย การวิจัยด้านดนตรีไทย นอกจากนี้ การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เป็นการประเมินการปฏิบัติ มิใช่มีแค่การประเมินเพลงตามเกณฑ์เท่านั้น และการประเมินการปฏิบัติ ควรเริ่มจาก

บทเพลง

การบรรเลง/ขับร้อง

ในหัวข้อ ดังนี้

- การสำรวจเครื่องมือ และแก้ไขให้พร้อมก่อนบรรเลง
- ทำนั่ง จับเครื่องมือ
- วิธีการบรรเลง
- การแปลทำนอง
- คุณภาพเสียง รสมือ
- การเก็บรักษาเครื่องมือ

และสภาการดนตรีไทย ที่จะรับช่วงและดำเนินการสอบเกณฑ์ฯ

-15-

ประเด็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป

1. กระทรวงศึกษาธิการจะส่งเสริมนักศึกษาที่จะเรียนต่อดนตรีไทยอย่างไร ให้เป็นระบบ และจะผลิตครูดนตรีไทยให้เพิ่มขึ้นอย่างไร
2. การติดตามและประเมินหลักสูตรดนตรีไทย ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF)
3. ทำอย่างไรให้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมีความสำคัญ
4. การพัฒนา และจัดฝึกอบรมครูดนตรีไทยอย่างไร
5. ทบทวนเกณฑ์ โดยเฉพาะชั้น 10 และ 11 การสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ
6. การจัดหลักสูตรด้านดนตรีไทย
7. การประชาสัมพันธ์เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมินเครื่องดนตรีไทยตามเกณฑ์ฯ
8. การจัดทำทำนองหลักตามเกณฑ์ขั้นสูง
9. การเพิ่มวิชาทฤษฎี การปรับวง คือ วาทยกร ผู้อำนวยการเพลง พิธีกรทางเสียง ดนตรีบำบัด
10. วิชาโท
11. การยกย่องความรู้ความสามารถครูดนตรีไทย เทียบเคียงกับเกณฑ์ฯ
12. วิกฤตบุคลากรดนตรีไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า

ขอบคุณ

- ประมาจารย์ดนตรีไทย ปุชนียบบุคคล
- อาจารย์ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย ทั้งภาครัฐและเอกชน
- นักศึกษา ผู้รับถ่ายทอดวัฒนธรรมของประเทศให้ดำรงต่อไป คงความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

ทำความเข้าใจ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมดนตรีไทย ทำอย่างไรจึงจะไม่เพียงแต่อนุรักษ์ดนตรีไทย แต่ควรสร้างความเจริญทางศาสตร์ด้านดนตรีไทย โดยเฉพาะการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการปฏิบัติที่จะต้องสร้างสรรค์ผลงานเท่านั้น เพียงพอหรือไม่

ผลสรุปแบบประเมินโครงการฯ

ในการสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้จัดทำแบบประเมินโครงการฯ ให้แก่ผู้เข้าร่วม โดยได้รับคืนแบบประเมินที่สมบูรณ์ จำนวน 51 ฉบับ กล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ ฯ

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการฯ ณ ห้องจตุรทิศ ชั้น 3 โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ
ที่ตอบแบบประเมิน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ผู้เข้าร่วมสัมมนา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท และมีตำแหน่ง
หน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา

2. ความเห็นต่อการจัดสัมมนาทางวิชาการฯ

ผู้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการฯ มีความเห็นด้านเนื้อหาและวิธีการสัมมนา อยู่ในระดับมาก
ซึ่งกล่าวถึงเนื้อหาความสอดคล้องกับโครงการ วิธีการสัมมนา ระยะเวลาการสัมมนา รวมทั้งมีความพอใจของการจัด
สัมมนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

-16-

ความเห็นด้านการได้รับความรู้และการนำความรู้จากการสัมมนาไปประยุกต์ใช้งานจริง อยู่ใน
ระดับมาก ซึ่งผู้เข้าร่วมฯ เข้าใจในหลักการของเนื้อหาในการสัมมนา และเห็นว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงการ
ทำงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน

นอกจากนี้ การจัดสัมมนาทางวิชาการฯ ณ ห้องจตุรทิศ ชั้น 3 โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ
ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อวิทยากรเกี่ยวกับการถ่ายทอดเนื้อหาและสร้างบรรยากาศในการบรรยายเป็นที่น่าสนใจ
การบรรยายครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดและตรงประเด็น รวมถึงความสามารถในการตอบคำถามและความเหมาะสม
ของวิทยากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมมีความสนใจอยากให้เพิ่มเติมในส่วนของทิศทาง
ดนตรีไทยอุดมศึกษาในอนาคต รวมถึงทิศทางของเกณฑ์วิชาดนตรีไทยในอนาคต